

Zonderwijk zet kwaliteit van het landschap voorop

Arie Koster

Kwaliteit van het landschap was het kenmerk van Prof. Dr. Piet Zonderwijk. Dit begrip wordt tegenwoordig onder invloed van de marktwerking in allerlei toonaarden te pas en te onpas veelvuldig omschreven en toegepast. Ik vraag me daarbij vaak af of we weten waarover we het hebben. Zo gaat het vaak met een modewoord. Iedereen roept het, maar als je vraagt wat het inhoudt, is het antwoord vaak teleurstellend.

Een bloemrijk landschap is niet alleen goed voor insecten, vogels en zoogdieren, maar ook voor mensen.

224 Door Prof. Dr. Piet Zonderwijk werd het begrip kwaliteit begin jaren tachtig en zeer waarschijnlijk al ruim voor die tijd geregeld gebruikt. Het ging bij hem om de kwaliteit van het landschap. Dat hield in dat natuurlijke relaties op een zodanige wijze werden hersteld dat niet alleen de natuur hiervan zou profiteren, maar ook de mensen die er leefden en van haar gebruik maakten. Hierbij ging het niet alleen om strikt biologische zaken. Maar ook om het welzijn van mensen. Een bloemrijk landschap is niet alleen goed voor insecten, vogels en zoogdieren, maar ook voor mensen die daarvan kunnen genieten. Dit alles kon worden bereikt door het terugdringen van chemische bestrijdingsmiddelen, door het verbeteren van aanlegtechnieken en door een beheer dat was afgestemd op natuurlijke processen.

Dit alles begon met het bermbeheer van wegen, spoorwegen en kanalen. Het woord watermanagement bestond toen nog niet of het werd in de publiciteit zelden gebruikt. Maar ten behoeve van natuurontwikkeling en waterkwaliteit hield Zonderwijk zich daarmee met succes bezig. Dit breidde zich ook uit naar het stedelijk gebied.

Gezondheid en welzijn van mensen is de laatste 10 jaar een werelditem geworden. Natuur en natuurlijke begroeiingen spelen hierin een rol. Hierbij zijn de ideeën van Piet Zonderwijk actueler dan ooit. Er is zelfs al aangetoond dat bloemrijke bermen een rustgevend effect hebben op automobilisten. In dat opzicht was Zonderwijk zijn tijd ver vooruit.

Concurrentie voor wilde bijen

Voor de imkerij vervulde Zonderwijk een bijzondere rol. Hij was kritisch ten aanzien van honingbijen. Te veel honingbijen op een bepaalde plek zou concurrentie voor wilde bijen kunnen betekenen. Maar hij droeg de imkerij een warm hart toe en zag in hoe

mensen van honingbijen afhankelijk zijn. Vanuit zijn Adviesgroep Vegetatiebeheer werden er in het hele land lezingen gegeven voor imkers. Het betrof locale, regionale en landelijke bijeenkomsten. Door vele tientallen gemeenten werden Zonderwijk en zijn medewerkers benaderd met de vraag wat er kon worden gedaan om de dracht te verbeteren. Dit werd niet in zijn isolement bekeken maar in samenhang met de totale fauna, vooral de entomofauna. Wilde bijen, vlinders, kevers en zweefvliegen werden daarbij steeds genoemd. Het heeft ertoe bijgedragen dat men ook in imkerkringen milieubewuster is gaan denken en dat imkers meer en meer oog krijgen voor de totale natuur. De oude traditionele imker verdwijnt geleidelijk uit beeld en de moderne natuurbewuste imker neemt zijn plaats in. Maar ook onderwijs, onderzoek en landschapsbeheer zijn sterk beïnvloed door de inzichten en de kennis van Zonderwijk. Het is niet voor niets dat hem destijds een eredoctoraat en de Europese Natuurbeschermingsprijs werden toegekend.

Op 21 juni 2006 overleed Prof. Dr. Piet Zonderwijk. Als persoon zullen wij hem allen missen, maar zijn werk heeft hij op een zodanige wijze aan anderen overgedragen dat zijn afwezigheid niet opvalt. De geest van Zonderwijk leeft als een vanzelfsprekendheid voort in het werk van de velen die door hem zijn geïnspireerd en opgeleid. Dat is niet alleen maar werk maar ook met hart en ziel strijden voor de natuur. Dat deed Zonderwijk zelf en dat heeft hij aan de jongere generaties overgedragen. Dit is niet alleen een troost voor zijn vrouw An, zijn kinderen en kleinkinderen, maar ook iets om geweldig trots op te zijn. En dat zijn wij allemaal!